

Birol BÜYÜKDOĞAN¹

Bilge AFŞAR²

Hasan GEDİK³

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ
ŞEHİRE EKONOMİK KATKILARI: KTO KARATAY
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

Özet

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde üniversiteler bacasız fabrika olarak da adlandırılmaktadır. Bacasız fabrika deyiminden de anlaşılacağı üzere üniversiteler buldukları şehirlere ekonomik canlılık ve gelişme getirmektedirler. Bu çalışmada bir vakıf üniversitesi olan Konya KTO Karatay Üniversitesi öğrencilerinin 2013 yılı itibarıyla yapmış oldukları harcamaların miktarı ve Konya ekonomisine katkıları irdelenmiştir. Bu doğrultuda geliştirilen anket formu KTO Karatay Üniversitesi öğrencilerinden 582 kişiye uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre; üniversite öğrencileri aylık bütçelerinin % 24'ü beslenmeye, % 21,12'si eğlence ve sosyal faaliyetlere, % 20,88'i giyime, % 9,11'i barınmaya, % 8,88'i haberleşme ve internete, % 5,76'sı ise kırtasiye harcamaları için ayrılmaktadır. Araştırmaya göre, 2013 yılı için bir öğrencinin ayda yaklaşık 621,85 TL. harcama yaptığı ve KTO Karatay Üniversitesi öğrenci harcamalarının Konya iline yaklaşık 3,482 milyon TL'lik bir katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Katkı, Öğrenci Harcamaları, Konya.

**THE ECONOMIC CONTRIBUTION OF UNIVERSITY STUDENTS TO
THE CITIES WHERE THEY EDUCATE: KTO KARATAY UNIVERSITY
CASE**

Abstract

Universities in developing countries such as Turkey, are also known as the factories without chimneys. As it is understood from the expression of the “factory without chimney”, universities bring economic vitality and growth their located

¹ Yrd. Doç. Dr., KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Hizmet ABD., birol.buyukdogan@karatay.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., KTO Karatay Üniversitesi, Uluslar arası Ticaret ABD., bilge.afsar@karatay.edu.tr

³ Yrd. Doç. Dr., KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Güvenlik ve Sigortacılık ABD., hasan.gedik@karatay.edu.tr

cities. In this study the amount of the expenses made by the students of KTO Karatay University which is a private institution to the economy of the city of Konya was examined for the year 2013. A developed questionnaire in this direction was administered to 582 students of the KTO Karatay University. According to the findings, the students monthly budgets were divided as in the following 24% food and beverage, 21.12% entertainment and social activities, 20.88% clothing, 9.11% accommodation, 8.88% communication and internet, 5.76% stationery expenses. According to the study, in 2013, each student spent approximately 621,85 TL. per month and the spending of the students of KTO Karatay University contributed approximately 3,482 million TL. to the province of Konya.

Key Words: Economic Contribution, Student Expenditures, Konya.

1. GİRİŞ

Üniversiteler eğitim-öğretim işlevlerinin yanı sıra sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan da birçok işlev ve etkiye sahip olan yüksek öğretim kurumlarıdır. Bu etki özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde dolayısıyla kentlerde daha yoğundur. Yapılan araştırmalar üniversitelerin ciddi ve etkili bir ekonomik aktör olduğunu açık ve net olarak ortaya koymaktadır. Bu ekonomik katkı dolaylı ya da doğrudan olabilmektedir. Bütün bu katkıların sonucu ise gelişmişlik ve kalkınma düzeyindeki yükselmedir. Üniversitelerin kent ekonomilerine katkısı yıldan yıla artış göstermektedir. Bu artış ülke ekonomilerinde ciddi birer kaynak olan üniversitelerin değerini gözler önüne sermektedir. Ülkemizde üniversiteleri görel olarak geri kalmış bölgelerde yaşayanların ayağına götürme ve bölgeleri bu yolla kalkındırma fikri ise VII. Milli Eğitim Şura'sında benimsenmiştir (Kaşlı & Serel, 2008, s. 100).

Ulusal ve uluslararası literatür incelendiği zaman üniversitelerin kent, bölge ve ülke ekonomisine katkılarının araştırıldığı çok sayıda çalışma karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu çalışmalarda üniversitelerin, sosyo-kültürel açıdan buldukları şehirlere büyük oranda katkıda bulunduğundan ve üniversitelerin faaliyetlerinin günlük hayatın her alanında olduğundan da söz edilmektedir (Charles, 2003, s. 9). OECD(1982, s. 51)'nin 1982 yılında yayımlanan raporunda; Avrupa ülkelerinde üniversitelerin bölgesel kalkınma aracı olarak görüldüğü ve gelişmemiş bölgelerde yaygınlaştırıldığı belirtilmiştir. Üniversiteler hem harcama hem de istihdama ciddi katkılar sağlamaktadır. Ayrıca üniversiteler toplum refahını ve bununla birlikte de yaşam standartlarını yükseltmektedir (Akçakanat, Çarıkçı, & Dulupçu, 2010, s. 166). Phelps (1998) yaptığı bir çalışmada üniversitelerin kuruldukları yerlerdeki bireyin kişisel geliri ve istihdam üzerinde artı etkisi olduğunu belirtmiştir. Phelps bu iddiasına dayanarak özellikle gelişmekte olan ülkelerin üniversite kurarak ekonomik fayda sağlayabileceğini de ifade etmiştir.

Görkemli (2009) tarafından 2003 yılında yapılan bir başka çalışmada Selçuk Üniversitesi'nin Konya ekonomisine katkısı direkt, dolaylı ve uyarılmış olarak 3 grupta toplanmıştır. Bu çalışma sonucunda, söz konusu üniversitenin şehre yıllık doğrudan ve dolaylı katkıları 278 bin TL. gelir ile 13.702 kişilik istihdam olarak ortaya çıkmıştır. Albeni (2000)'ye göre ise üniversitelerin sağladığı ekonomik katkılar uzun süreli olduğu için sürdürülebilir kalkınmada önemli yere sahiptirler. Albeni (2001), tıpkı Phelps gibi az gelişmiş bölgelerde kurulan üniversitelerin gelir dağılımını düzenleyici bir etkiye sahip olduğunu savunmuştur. Ökmen (2001)'e göre ise; üniversiteler kentlerin imarı, yerleşim yapısının değişmesi, konut ve

arsa fiyatları üzerinde etkili olmaktadır. Üniversitelerin kurulması ile birlikte kampüs alanlarının çevresi cazibe merkezi haline gelmekte ve kentin gelişim yönü değişmektedir.

Tuğcu (2004) üniversitelerin bünyesindeki idari, akademik personel ve öğrencilerin yaptığı ve yapacağı harcamaların, ekonominin sahip olduğu marjinal tüketim eğilimi değerine bağlı olarak özellikle yerel ekonomide büyük miktarda genişletici etki oluşturduğunu savunmuştur. Yine Çetin (2007), üniversitelerin asıl öneminin yüksek katma değerli faaliyetleri geliştirme ve bölgeye çekmede, mobil sermaye oluşumunda başarısını etkileyen bilgi oluşturulması ve transferi sürecindeki rollerinden kaynaklandığını ifade etmiştir. Ada ve Bilgili (2008), Erzurum ilinde yapmış oldukları çalışmalarında; üniversitelerin ekonomik yapıya; esnafın kazancının artması, yeni işyerlerinin açılması, şehrin ticaretinin canlanması ve ulaşımın kolaylaşması gibi konularda olumlu etki yaptığını tespit etmişlerdir. Bir başka çalışmada Kaşlı ve Serel (2008) ise, öğrenci harcamalarının Gönen’ de yerleşik firmalar üzerindeki ekonomik etkilerini belirlemiştir. Söz konusu etkilerin ölçülebilenin çok daha üzerinde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Akçakanat vd. (2010), çalışmalarında öğrenci harcamalarının pek çok sektöre etki ettiğine değinmiştir. Bu sektörler arasında; sağlık, ulaşım, barınma, kırtasiye vb. yer almaktadır. Yine bu çalışmaya göre öğrenci harcamaları, kent ekonomileri için talep kaynağıdır. Öğrenci harcamalarının yarıdan fazlasını barınma ve beslenme harcamaları oluşturmaktadır. Ceyhan ve Güney(2011), Bartın Üniversitesi’nin Bartın’a etkilerini incelemiş ve ekonomik katkının yanında, üniversitenin Bartın İli’nin nüfus artışına olumlu etkilerinin olduğunu ve olacağını da ortaya koymuştur. Bu etki istihdam edilen personel ve öğrenim gören öğrencilerin ortak etkisi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Çalışmada ayrıca üniversite kurulduktan sonra Bartın’ın milli gelirinde artış yaşandığı TÜİK verileri ile ortaya konmuştur. Görüldüğü üzere çalışmalarda ortaya çıkan ortak sonuç; üniversitelerin buldukları şehre ekonomik katkılarının oldukça fazla olduğudur. Yukarıdaki çalışmalar, üniversitelerin; özelde şehirlerine genelde topluma, ekonomiye, toplumun refah düzeyi ve yaşam kalitesine ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan oldukça geniş çerçevede katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Bu çalışmanın amacı, KTO Karatay Üniversitesine mensup öğrencilerin harcama kalemlerine göre harcama miktarlarını tespit ederek Konya ekonomisine katkılarını saptamaktır. Bu çalışmayla, üniversite öğrencilerinin şehrin ekonomilerine olan katkıları ölçülecek ve ekonomik anlamdaki önemleri de ortaya konmuş olacaktır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Konya’ da kurulu olan Selçuk, Necmettin Erbakan, KTO Karatay ve Mevlana Üniversiteleri, şehrin ekonomik gelişmesinde etkili olmaktadır. Bu çalışmada, söz konusu dört üniversiteden biri ve aynı zamanda bir vakıf üniversitesi olan KTO Karatay Üniversitesi öğrencileri üzerinde genel tarama modeli uygulanmıştır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2000)

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evren ve örneklemini 2013 yılında KTO Karatay Üniversitesi öğrencisi olan 700 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin tamamına anket formu dağıtılmış, uygun görülen 582 anket çalışmaya dahil edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada öğrencilere anket uygulaması yapılmıştır. Söz konusu anket, araştırmanın yazarları tarafından geliştirilmiş olup, öğrencilerin okudukları bölüm, öğrenim türü, cinsiyet, medeni durum, aile ikametgahı, aile gelir düzeyi, aylık harcama tutarı ve aylık harcama kalemlerine göre harcamalarının dağılımı, barınma ve Konya’da yaşama maliyetleri ile Konya esnafının tutumu konularını kapsamaktadır. Veri toplama aracının önce 20 öğrenci üzerinde pilot çalışması yapılmış, uygulama sonunda gerekli düzenlemeler yapılarak 2013 Nisan-Haziran ayları arasında uygulaması yapılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Veriler Sosyal Bilimlerde İstatistik Programı (SPSS) yardımıyla analiz edilmiştir. Öncelikle verilere ait frekans tabloları ve yüzdellikler alınmış, ardından çapraz tablolar elde edilmiştir. Sınıflama ve sıralama ölçeğine dönük verilerde anlamlı ilişki incelemesi Ki-Kare testi ile yapılmış, likert tipi verilerde Mann-Whitney U testi ile analiz yapılmıştır.

2.5. Araştırmanın Hipotezleri:

Araştırma KTO Karatay Üniversitesi öğrencilerinin Konya ekonomisine katkısını ölçmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla aşağıdaki hipotezler test edilecektir.

H1: Öğrencilerin cinsiyetleri ile ailelerinin toplam gelirleri arasında anlamlı farklılık vardır.

H2: Öğrencilerin cinsiyetleri ile aylık toplam harcamaları arasında anlamlı farklılık vardır.

H3: Öğrencilerin cinsiyetleri ile Konya’da yaşama maliyetleri arasında anlamlı farklılık vardır.

H4: Öğrencilerin cinsiyetleri ile Konya’da barınma maliyetleri arasında anlamlı farklılık vardır.

H5: Öğrencilerin cinsiyetleri ile Konya esnafının tutumu hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık vardır.

H6: Öğrencilerin burs kredi alma durumları ile ailelerinin toplam gelirleri arasında anlamlı farklılık vardır.

H7 Öğrencilerin burs kredi alma durumları ile aylık toplam harcamaları arasında anlamlı farklılık vardır.

H8: Öğrencilerin burs kredi alma durumları ile Konya’da yaşam maliyeti arasında anlamlı farklılık vardır.

H9: Öğrencilerin burs kredi alma durumları ile Konya’da barınma maliyeti arasında anlamlı farklılık vardır.

H10: Öğrencilerin burs kredi alma durumları ile Konya esnafının tutumu hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık vardır.

H11: Öğrencilerin halen bir işte çalışma durumları ile ailelerinin toplam gelirleri arasında anlamlı farklılık vardır.

H12: Öğrencilerin halen bir işte çalışma durumları ile aylık toplama harcamaları arasında anlamlı farklılık vardır.

H13: Öğrencilerin halen bir işte çalışma durumları ile Konya’da yaşama maliyeti arasında anlamlı farklılık vardır.

H14: Öğrencilerin halen bir işte çalışma durumları ile Konya’da barınma maliyeti arasında anlamlı farklılık vardır.

H15: Öğrencilerin halen bir işte çalışma durumları ile Konya esnafının tutumuna dönük görüşleri arasında anlamlı farklılık vardır.

3. Bulgular ve Tartışma

Çalışma 700 öğrenciye gönderilmiş ve 582 öğrenciden cevap alınmıştır. 582 öğrencinin % 56,5’i erkek, % 43,5’i ise kızdır. Çalışmaya katılan öğrencilerin % 75,1’i 19-21 yaş, % 19,4’ü 22-24 yaş, % 3,8’i 18 yaş ve altında iken % 1,5’i ise 25 yaş ve üstüdür. Öğrencilerin % 99,3’ü bekar iken % 0,7’si ise evlidir.

Öğrencilerin % 34,7’si iki kardeş, % 24,4’ü üç kardeş, % 20,8’i tek kardeş ve % 11,9’u dört kardeş durumunda iken, % 4,5’i beş ve daha fazla kardeşe sahiptir. % 0,5 oranında yedi kardeş, % 0,5 oranında ise sekiz kardeşe sahip olan öğrenciler de vardır. Kardeş sayılarındaki azalma genç nüfusun giderek azalacağını ve ailelerin % 80’inin çok çocuk yerine bir ile üç çocuk arasında çocuğa sahip olmayı tercih ettiğini göstermektedir. Çok kardeşli öğrenci ailelerinin çoğunluğu Mardin, Şanlıurfa, Van, Diyarbakır gibi Doğu ve Güneydoğu bölgesinde ikamet etmektedirler. Öğrencilerin kendilerinden başka öğrenim gören kardeşleri incelendiğinde, % 39,3’ünün bir kardeşi, % 25,8’inin iki kardeşi ve % 7,6’sının ise üç kardeşi daha öğrenim görmektedir.

Öğrencilerin ailelerinin oturdukları illere göre dağılımı Tablo-1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Ankete Katılan Öğrencilerin İllere Göre Dağılımı

İller	Sayı	Yüzde
Konya	445	76,5
Ankara	21	3,6
Antalya	12	2,1
İstanbul	9	1,5
Kayseri	7	1,2
Aksaray	7	1,2
İçel	6	1,0
Yozgat	6	1,0
Afyon	5	0,9
Karaman	5	0,9
Diğer	68	10,1
Toplam	582	100

Tablo 1’e bakıldığında, öğrencilerin ailelerinin ikamet ettiği illere göre Konya % 76,5 ile ilk sırada gelirken, Ankara, Antalya, Kayseri, Aksaray illerinde ikamet eden öğrenci oranı % 8,1’dir. Bu durum KTO Karatay Üniversitesi’nde okuyan öğrencilerin çoğunluğunun ailesinin Konya’da ikamet ettiğini ve ailelerin çocuklarını kendi şehirlerinde okutmak istediklerini ortaya koymaktadır. Aynı şekilde Konya’dan sonra en fazla öğrencisi olan şehirlerin bir kısmının Konya’ya sınır illerden olması da, ailelerin oturdukları yere yakın üniversiteleri tercih ettiğini ortaya koymaktadır.

Ailesi Konya’da ikamet eden öğrencilerin % 42,8’i erkek iken % 33,7’si kızdır. Söz konusu oran ankete katılan toplam öğrenci miktarı içindeki cinsiyet oranlarına da yakındır. Bu durum,

özellikle “kız çocuğu sahibi aileler çocuklarını kendi oturdukları şehirde okutmak istiyorlar” yargısına uymamakta, ancak hem kız hem erkek öğrencilerin bir kısmının bu düşünceyle ailelerinin yanlarında okudukları değerlendirilmektedir.

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre dağılımı tablo 2’dedir.

Tablo 2: Ankete Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeyi Dağılımı

Gelir	Sayı	Yüzde
3000-4999 TL.	176	30,2
0-999 TL.	115	19,8
2000-2999 TL.	107	18,4
5000-9999 TL.	78	13,4
1000-1999 TL.	57	9,8
10000 TL. ve üstü	22	3,8
Toplam	555	100,0

Tablo 2’ye bakıldığında ankete katılan öğrenci ailelerinin % 30,2’sinin 3000-4999 TL., % 19,8’inin 1000 TL’nin altında, % 18,4’ünün 2000-2999 TL., % 13,4’ünün 5000-9999 TL., % 9,8’inin 1000-1999 TL arasında aylık geliri bulunmaktadır. Haziran 2013 ayı itibariyle dört kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı 3327 TL. (TÜRKİŞ, 2013) olduğuna bakıldığında, ankete katılan öğrenci ailelerinin % 48’nin yoksulluk sınırı altında yaşadığı görülmektedir. Rakamlar öğrenci ailelerinin çocuklarını üniversitede okutmak için ne gibi bir fedakarlık gösterdiklerini bir kez daha ortaya koymaktadır. Aile bütçesine katkı sağlama anlamında ailede kaç kişinin çalıştığı incelendiğinde, % 62,4’ü ailede tek kişinin çalıştığını, % 26,6’sı ise ailede iki kişi çalıştığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin harcama kalemlerine göre dağılımı tablo 3’dedir.

Tablo 3: Temel Harcama Kalemleri ve Harcama Düzeyleri

Harcama Kalemi	Erkekler %	Kızlar %
Barınma	9,07	9,86
Beslenme	23,69	22,80
Giyim	18,11	25,95
Eğlence-Sosyal Etkinlik	23,44	16,30
Kırtasiye	5,26	8,11
Haberleşme-İnternet	9,05	9,43
Diğer	11,39	7,56
Toplam	100	100

Araştırma sonuçlarına göre bir öğrencinin 2013 yılı Haziran ayında aylık harcaması ortalama 621,85 TL.’dir. Buradan hareketle KTO Karatay Üniversitesi’nde öğrenim gören yaklaşık 700 üniversite öğrencisinin Konya ekonomisine aylık 435,295 bin TL. katkı sağladığı söylenebilir. Öğrencilerin ilde bir yılda ortalama 8 ay kaldığı varsayıldığında, il ekonomisine yıllık 3,482 milyon TL katkı sağladıkları ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin, cinsiyetleri ile harcama kalemlerinin oranları arasında ilişki Ki-Kare testi ile araştırılmış ve cinsiyetle giyim, cinsiyetle sosyal faaliyetler ve cinsiyetle kırtasiyeye harcanan para arasında $P=0,05$ anlamlılık seviyesinde anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre kızlar erkeklere göre giyime daha fazla para harcamakta, erkekler kızlara göre sosyal faaliyetler ve eğlenceye daha fazla para harcamakta ve kızlar kırtasiyeye erkeklere göre daha fazla para harcamaktadırlar.

Öğrencilerin cinsiyet durumlarına bağlı istatistikler tablo 4’tedir

Tablo4: Cinsiyet Değişkenine Bağlı Grup İstatistikleri

Değişken	Cinsiyet	Sayı	Ortalama	t	p	Mann-Whitney U
Ailenin toplam geliri	Erkek	314	4279 TL.	2,99	0,003	0,002
	Kız	241	3128 TL.			
	Toplam	555	3703,5 TL.			
Aylık toplam harcama miktarı	Erkek	329	640 TL.	4,83	0,000	0,000
	Kız	253	464 TL.			
	Toplam	582	552 TL.			
Konya’da yaşama maliyeti	Erkek	329	2,96	-746	0,456	0,702
	Kız	253	3,01			
	Toplam	582	2,98			
Konya esnafının tutumu	Erkek	329	2,87	-2,77	0,006	0,003
	Kız	253	3,11			
	Toplam	582	2,99			
Aylık barınma maliyeti	Erkek	329	78 TL.	-519	0,604	0,476
	Kız	253	84 TL.			
	Toplam	582	81 TL.			

Konya’da yaşama maliyeti: 1. Çok yüksek, 2.Yüksek, 3. Normal, 4. Düşük, 5. Çok düşük

Konya esnafının tutumu: 1. Çok olumlu, 2. Olumlu, 3. Normal, 4. Olumsuz, 5. Çok olumsuz

Öğrencilerin cinsiyetleri ile *aile gelirleri* arasındaki ilişkiyi gösteren Test İstatistik tablosunun Asymp. Sig.(anlamlılık) satırındaki değer 0,002 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05’ den küçük olduğu için, cinsiyet ile *ailenin geliri* arasındaki ilişkinin $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğunu söyleyebiliriz. Böylelikle H1 hipotezimiz kabul edilmiş olmaktadır. Bu bulgulardan hareketle erkek öğrencilerin aile gelirlerinin, kız öğrencilerin aile gelirlerinden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile *aylık toplam harcama miktarı* arasındaki ilişkiye baktığımızda $p=0,000$ olduğu görülmektedir. Burada $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Böylelikle H2 hipotezimiz kabul edilmiş olmaktadır. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre aylık olarak daha fazla para harcamaktadırlar.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile *Konya’da yaşama maliyetleri* arasındaki ilişkiye baktığımızda $p=0,702$ olduğu görülmektedir. Buna göre, $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını söyleyebiliriz. Bu durumda H3 hipotezimiz red edilmiş olmaktadır. Erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin Konya’da yaşama maliyetlerine bakışlarının aynı olduğu görülmektedir. Her iki cinsiyette yaşama maliyetinin normal derecede olduğunu belirtmektedir.

Konya esnafının tutumunu cinsiyete göre analiz ettiğimizde $p=0,003$ olduğu görülmektedir. Burada, $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Böylelikle H5 hipotezimiz kabul edilmiş olmaktadır. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre, esnafının tutumundan daha fazla memnun olduğu görülmektedir.

Barınma maliyetlerini cinsiyete göre analiz ettiğimizde $p=0,476$ olduğu görülmektedir. Burada $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını söyleyebiliriz. Bu durumda H4 hipotezimiz red edilmiş olmaktadır. Erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin Konya'da barınma maliyetlerine bakışlarının aynı olduğu görülmektedir. Barınma maliyeti ev kirası, öğrenci yurdu, pansiyon, otel vb. para karşılığı kalınan yer olarak dikkate alınmıştır. Ankete katılan öğrencilerin % 71,8'i kendi evinde oturmaktadır. % 16,2'sinin barınma maliyeti 250-500 TL. aralığında iken, % 9,3'ünün barınma maliyeti 0-249 TL. arasındadır. % 2,7'lik bir grup ise 500-749 TL. arasında barınma ücreti ödemektedir. 0-500 TL. arasında barınma maliyeti olan öğrencilerin oranı ise % 25,5'dir. Öğrencilerin barınma için kullandıkları yerler incelendiğinde, toplamda % 71'i ailesinin yanında, % 12,7'si özel yurt veya pansiyonlarda, % 9,1'i ise arkadaşıyla evde, % 3,6'sı ise tek başına evde kalmaktadır. Barınma yerinde en yüksek oran ailesiyle evde kalmak olarak ortaya konurken en düşük oran ise % 1,5 ile diğer (akraba yanı, otel vb.) olarak belirtilmiştir. Tablonun Ki-Kare analizi yapıldığında Asymp.Sig. değerinin 0,004 olduğu ve $p < 0,005$ düzeyinde, cinsiyetle kalınan yer arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre kızlar erkeklere nazaran daha fazla oranda ailesinin yanında kalmaktadırlar.

Öğrencilerin burs kredi alma durumlarına bağlı istatistikler tablo 5'dedir.

Tablo 5: Burs Kredi Alma Değişkenine Bağlı Grup İstatistikleri

Değişken	Burs Kredi Alma Durumu	Sayı	Ortalama	t	P	Mann-Whitney U
Ailenin toplam geliri	Evet	202	2774	-4,02	0,000	0,001
	Hayır	352	4338			
	Toplam	554	3556			
Aylık toplam harcama miktarı	Evet	209	516	-1,16	0,051	0,383
	Hayır	372	591			
	Toplam	581	553,5			
Konya'da yaşama maliyeti	Evet	209	3,05	1,65	0,099	0,520
	Hayır	372	2,95			
	Toplam	592	3			
Barınma maliyeti	Evet	209	100	2,42	0,016	0,000
	Hayır	372	70			
	Toplam	581	85			
Konya esnafının tutumu	Evet	209	3,08	1,8	0,004	0,075
	Hayır	372	2,91			
	Toplam	581				

Konya'da yaşama maliyeti: 1. Çok yüksek, 2. Yüksek, 3. Normal, 4. Düşük, 5. Çok düşük

Konya esnafının tutumu: 1. Çok olumlu, 2. Olumlu, 3. Normal, 4. Olumsuz, 5. Çok olumsuz

Öğrencilerin burs kredi alma durumları ile *aile gelirleri* karşılaştırıldığında, burs kredi alanların gelir ortalaması 2774 TL. iken, burs almayanların gelir ortalaması 4338 TL. olarak görülmektedir.

Söz konusu değişkenlerin Mann-Whitney U testi analizi yapıldığında $p=0,001$ olduğu görülmektedir. $P<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu söyleyebiliriz. Böylelikle H_6 hipotezimiz kabul edilmiş olmaktadır. Burs kredi almayanların aile gelir durumu burs kredi alanlardan daha iyidir.

Öğrencilerin burs kredi alma durumları ile *aylık harcama miktarı* karşılaştırıldığında, burs kredi alanların harcama ortalaması 516 TL. iken, burs almayanların harcama ortalaması 591 TL. olarak görülmektedir.

Söz konusu değişkenlerin Mann-Whitney U testi analizi yapıldığında $p=0,383$ olduğu görülmektedir. $P<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Bu durumda H_7 hipotezimiz red edilmiş olmaktadır. Burs alan ve almayan öğrenciler birbirine yakın miktarlarda harcama yapmaktadırlar.

Öğrencilerin burs kredi alma durumları ile *Konya'da yaşama maliyetine* ilişkin görüşleri incelendiğinde, burs kredi alanların 3,05 iken, burs almayanların ortalaması 2,95 olarak görülmektedir.

Söz konusu değişkenlerin Mann-Whitney U testi analizi yapıldığında $p=0,520$ olduğu görülmektedir. $P<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Bu durumda H_8 hipotezimiz red edilmiş olmaktadır. Burs alan ve almayan öğrenciler Konya'da yaşama maliyeti konusunda aynı şekilde düşünmekte, yaşama maliyetinin normal seviyede olduğu yüksek olmadığı yönündedir..

Öğrencilerin burs kredi alma durumları ile *barınma maliyeti* incelendiğinde, burs kredi alanların barınma maliyeti ortalaması aylık 100 TL. iken, burs kredi almayanların barınma maliyeti ortalaması aylık 70 TL. olarak görülmektedir.

Söz konusu değişkenlerin Mann-Whitney U testi analizi yapıldığında $p=0,000$ olduğu görülmektedir. $P<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Böylelikle H_9 hipotezimiz kabul edilmiş olmaktadır. Burs kredi alan öğrencilerin barınma maliyeti burs kredi almayan öğrencilere göre daha fazladır.

Öğrencilerin burs kredi alma durumları ile *esnafın tutumuna* yönelik görüşleri incelendiğinde, burs kredi alanların ortalaması 3,08, burs kredi almayanların ortalaması 2,91 olarak görülmektedir.

Söz konusu değişkenlerin Mann-Whitney U testi analizi yapıldığında $p=0,075$ olduğu görülmektedir. $P<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Bu durumda H_{10} hipotezimiz red edilmiş olmaktadır. Burs kredi alan öğrencilerle burs kredi almayan öğrencilerin Konya esnafına yönelik düşünceleri birbirine yakındır. Öğrenciler Konya esnafının tutumunu normal kabul etmektedirler.

Öğrencilerin halen çalışma durumlarına bağlı istatistikler tablo 6'dedir.

Tablo 6: Halen Çalışma Durumu Değişkenine Bağlı Grup İstatistikleri

Değişken	Halen Çalışma Durumu	Sayı	Ortalama	t	p	Mann-Whitney U
Ailenin toplam geliri	Evet	59	5424	2,993	0,003	0,007
	Hayır	496	3583			
	Toplam	555	4503,5			
Aylık toplam harcama miktarı	Evet	59	772	4,825	0,000	0,007
	Hayır	523	540			
	Toplam	582				
Konya'da yaşama maliyeti	Evet	59	3,07	-0,746	0,456	0,261
	Hayır	523	2,97			
	Toplam	582	3,02			
Barınma maliyeti	Evet	59	44	-0,519	0,604	0,015
	Hayır	523	85			
	Toplam	582	64,5			
Konya esnafının tutumu	Evet	59	2,66	-2,769	0,006	0,009
	Hayır	523	3,01			
	Toplam	582	2,835			

Konya'da yaşama maliyeti: 1. Çok yüksek, 2. Yüksek, 3. Normal, 4. Düşük, 5. Çok düşük

Konya esnafının tutumu: 1. Çok olumlu, 2. Olumlu, 3. Normal, 4. Olumsuz, 5. Çok olumsuz

Öğrencilerin halen çalışma durumları ile *aile gelirleri* karşılaştırıldığında, halen çalışanların aylık gelir ortalaması 5424 TL. iken, halen çalışmayanların aylık gelir ortalaması 3583 TL. olarak görülmektedir. Söz konusu değişkenlerin Mann-Whitney U testi analizi yapıldığında $p=0,007$ olduğu görülmektedir. $P<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu söyleyebiliriz. Böylelikle H11 hipotezimiz kabul edilmiş olmaktadır. Halen çalışan öğrencilerin aile gelirleri, halen çalışmayan öğrencilerin aile gelirlerinden daha yüksektir.

Öğrencilerin halen çalışma durumları ile *aylık harcama miktarı* karşılaştırıldığında, halen çalışanların aylık harcama ortalaması 772 TL. iken, halen çalışmayanların aylık harcama ortalaması 540 TL. olarak görülmektedir. Söz konusu değişkenlerin Mann-Whitney U testi analizi yapıldığında $p=0,007$ olduğu görülmektedir. $P<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu söyleyebiliriz. Böylelikle H12 hipotezimiz kabul edilmiş olmaktadır. Halen çalışan öğrenciler, halen çalışmayan öğrencilere göre daha fazla harcama yapmaktadırlar.

Öğrencilerin halen çalışma durumları ile *Konya'da yaşama maliyeti* hakkındaki görüşleri karşılaştırıldığında, halen çalışanların ortalaması 3,07 iken, halen çalışmayanların ortalaması 2,97 olarak görülmektedir. Söz konusu değişkenlerin Mann-Whitney U testi analizi yapıldığında $p=0,261$ olduğu görülmektedir. $P<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığını söyleyebiliriz. Bu durumda H13 hipotezimiz red edilmiş olmaktadır. Halen çalışan öğrenciler ile halen çalışmayan öğrencilerin Konya'da yaşama maliyetine bakışları aynıdır. Her iki grupta yaşama maliyetinin normal olduğunu ne düşük ne de yüksek olmadığını belirtmektedirler.

Öğrencilerin halen çalışma durumları ile *barınma maliyeti* karşılaştırıldığında, halen çalışanların ortalaması 44 TL. iken, halen çalışmayanların ortalaması 85 TL. olarak görülmektedir. Söz konusu değişkenlerin Mann-Whitney U testi analizi yapıldığında $p=0,015$ olduğu görülmektedir. $P<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu söyleyebiliriz. Böylelikle H14 hipotezimiz kabul edilmiş olmaktadır. Halen çalışan öğrencilerin barınma maliyetleri halen çalışan öğrencilerden daha düşüktür. Bu durum halen çalışan öğrencilerin kendi evlerinde kaldıklarını göstermektedir.

Öğrencilerin halen çalışma durumları ile *Konya esnafının tutumu* konusundaki görüşleri karşılaştırıldığında, halen çalışanların ortalaması 2,66 iken, halen çalışmayanların ortalaması 3,01 olarak görülmektedir. Söz konusu değişkenlerin Mann-Whitney U testi analizi yapıldığında $p=0,0095$ olduğu görülmektedir. $P<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu söyleyebiliriz. Böylelikle H15 hipotezimiz kabul edilmiş olmaktadır. Halen çalışan öğrenciler çalışmayan öğrencilere göre Konya esnafına daha olumlu bakmaktadırlar. Çalışan öğrenciler Konya esnafının tutumunu normalle olumlu arasında görmektedirler.

4. Sonuç ve Değerlendirme

1960'lı yıllardan bu yana çoğu Avrupa ülkesinde yükseköğretim kurumları birer kalkınma aracı olarak görülmüş, gelişmemiş bölgelerde yaygınlaştırılmış ve yükseköğretim kurumlarının buldukları bölgeleri çok yönlü etkilemeleri beklenmiştir (Özyaba, 1999). Öğrencilerin yaptıkları harcamalar; yöre ekonomisinde tarım ve hayvancılık, giyim, kırtasiye, sağlık, ulaşım, telekomünikasyon, elektrik ve doğalgaz hizmetleri, bankalar, barınma, yiyecek ve içecek sektörü ile eğlence sektörü gibi çok geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Konya'da son yıllarda açılan alışveriş merkezlerinin çoğunlukla üniversite öğrencileri tarafından ziyaret edilmesi, bunun en çarpıcı örneklerini oluşturmaktadır.

Üniversitelerin temel amacı, bilimsel araştırma yapmak; bağımsız ve yaratıcı düşünme yeteneğine sahip, araştıran ve sorgulayan, toplumuna ve tüm insanlığa yararlı bilgi ve becerilerle donatılmış aydın bireyler yetiştirmektir. Ancak, üniversiteler son yıllarda yöre ekonomisine yaptığı katkılardan dolayı, yöre halkı tarafından eğitim kurumu görülmekle birlikte artık birer gelir kaynağı olarak da görülmektedir. Bu katkılar yalnızca öğrenci harcamaları olarak karşımıza çıkmamakta, üniversitelerin mahallinden temin ettiği malzeme alımları ve personel maaşları ile de yöre ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Öğrencilerin kayıt dönemleri, yaz döneminde staj, bütünleme vb. gerekçelerle şehirde kalmaları, ailelerinin yaptıkları ziyaretleri de ilave ettiğimizde öğrencilerin şehir ekonomisine katkıları araştırmada ölçülenin daha da üzerindedir.

Konya'da kurulu KTO Karatay Üniversitesi'nin şehir ekonomisine katkılarını öğrenci harcamaları ile sınırlı tutarak analiz eden bu çalışmanın sonuçlarına göre; üniversite öğrencilerinin yapmış olduğu harcamalar, aylık kişi başı 621,85 TL'dir. KTO Karatay Üniversitesi 2013 öğrenci mevcudu olan 700 kişi ile Konya şehrine yıllık 3,482 milyon TL. gibi çok önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu rakamlara öğrencilerin üniversite için ödedikleri ücretler dahil değildir. Konya'da bulunan dört üniversitede yaklaşık 80 bin öğrenci olduğu varsayıldığında, tüm üniversite öğrencilerinin Konya'ya yıllık 397,798 milyon TL. katkısı bulunmaktadır. Konya Meram Belediyesinin 2013 yılı bütçesi 170 milyon TL.'dir. Üniversite öğrencilerinin Konya iline yaptığı katkı, Meram Belediyesinin bir yıllık bütçesinin iki katından daha fazladır. Aynı şekilde Konya'nın 2013 yılındaki ihracat rakamları incelendiğinde, 1,3 milyar dolar ihracata göre öğrenci harcamaları yaklaşık % 30'luk gibi hiç de yadsınamayacak bir oranı oluşturmaktadır.

Öğrenci harcamalarında beslenme % 24, eğlence ve sosyal etkinlik % 21,12 ve giyim % 20,88 olarak ilk üç sırayı almaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun Konya'lı olması (% 76,5), barınma için verilen ücretin oranının çalışmada düşük olarak görünmesine neden olmuştur. Erkek öğrencilerde sosyal faaliyetlere ve eğlenceye harcanan para daha yüksekken, kızlarda ise giyime harcanan para daha yüksek olmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu Konya'lı olmakla birlikte geri kalan öğrenciler de Konya'ya yakın illerden gelmektedirler. Bu durum aileler tarafından oturlan yere yakın üniversitelerin tercih edildiğini göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, erkek öğrencilerin harcaması kız öğrencilere göre ve çalışan öğrencilerin harcaması çalışmayan öğrencilere göre daha fazladır. Ancak, öğrencilerin burs kredi alma durumlarıyla aylık harcama durumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Bir öğrencinin ortalama aylık harcaması daha önce bu konuda yapılan çalışmalarda çıkan rakamlara yakın oranlarda çıkmıştır. Akçakanat ve arkadaşlarının 2009 yılında Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi'nde yaptıkları çalışma ile Kaşlı ve arkadaşları tarafından 2007 yılında Balıkesir Üniversitesi'nde yapılan çalışmalarda da bu araştırmaya yakın sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmada çıkan diğer bir sonuç da genel bir algının yanlışlanması yönündedir. Öğrenci ailelerinin % 48'inin aylık geliri yoksulluk sınırının altındadır. Bu durum, vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin gelir durumlarının oldukça iyi olduğu yönündeki yaygın kanaatin aksine devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerden pek de farklı olmadıklarını göstermektedir. Aile gelirlerini karşılaştırdığımızda; erkek öğrencilerin aile gelirleri kız öğrencilerden daha yüksek, burs kredi almayan öğrencilerin aile geliri burs kredi alanlardan daha yüksek ve çalışan öğrencilerin aile gelirleri çalışmayan öğrencilerden daha yüksektir.

Araştırma, Konya'da yaşama maliyeti konusunda cinsiyete göre ve burs kredi alma durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir. Yine araştırmaya göre, barınma maliyeti konusunda cinsiyete göre ve öğrencilerin çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmazken, burs kredi alma ile barınma maliyeti arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Kız ve erkekler ile burs alan ve almayanlar Konya'da yaşama maliyetini orta seviyede bulurken, birbirlerine yakın barınma maliyeti ödemektedirler. Ancak, barınma maliyetinden dolayı burs kredi kullanımı da artmaktadır. Bu durum bize çalışan öğrencilerin genellikle kendi evlerinde kaldığını göstermektedir.

Farklı şehirlerde hep eleştiri konusu olan esnafın tutumu incelendiğinde, erkekler kızlara göre ve çalışan öğrenciler çalışmayan öğrencilere göre Konya esnafının tutumundan daha fazla memnundurlar. Ancak burs kredi alan öğrencilerle almayan öğrencilerin Konya esnafına bakışında bir farklılık görülmemektedir. Öğrenciler yukarıda sıralanan konulara ilave olarak esnafın tutumu konusunda aşağıdaki konuları da ilave etmişlerdir:

- Esnaf, öğrencilerin şehrin özelliğini bozduğunu düşünüyor.
- Esnafın öğrencilere karşı davranışları nazik değil.
- Alışveriş yapanın öğrenci olduğu fark edildiğinde malın fiyatı artırılıyor.
- Esnafın müşteri ilişkileri konusunda eğitime ihtiyacı var.

Kazancının önemli bir kısmının öğrenciden geldiğini bilen ancak ona iyi davranmayan esnafın tutumunu anlamak mümkün değildir. Yukarıda sıralanan nedenler, bütün sektörlerde olduğu gibi esnaflık konusunda da eğitimin gerekli olduğunu göstermektedir.

Araştırma 2013 yılı içinde yapılmış olup, KTO Karatay Üniversitesi öğrenci mevcudu araştırmanın yapıldığı tarihi takip eden dönemde 2300 kişi daha artmış ve bugün için 3000'e

ulaşmıştır. Bu durum, öğrencilerin şehre olan katkılarının önümüzdeki yıllarda daha da artarak devam edeceğinin bir göstergesidir.

Sonuç olarak, yükseköğretim kurumlarının bölgesel kalkınmaya önemli katkıları vardır. Konya şehri de bunun önemli bir göstergesidir. Konya halkı ve Konya Ticaret Odası bu eğitim kurumlarını şehirleri için bir artı değer olarak görüp, öğrencilere daha iyi hizmet sunacak tedbirler aldığında, bu durum şehrin ekonomisine katkı olarak geri dönecektir. Bu amaçla; özellikle esnafa etkili iletişim ve kız öğrencilere dönük tavırları konusunda eğitim verilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKLAR

- ADA, Şükrü; BİLGİLİ, Ali Sinan, (2008), "Üniversite'nin Şehrin Sosyo-Ekonomik Kalkınmasına Etkisi-Atatürk Üniversitesi Örneği", 2.Ulusal İktisat Kongresi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- AKÇAKANAT, Tahsin; ÇARIKÇI, İlker; DULUPÇU, Ali Murat, (2010), "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri", Isparta 2003-2009 Yılları Örneği", SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi , 22, s.165-178.
- ALBENİ, Mesut, (2000), Bölgesel Kalkınmada Yüksek Öğretim Kurumlarının Rolü: Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- ALBENİ, Mesut, (2001), "Yüksek Öğretim Kurumlarının Gelişmekte Olan Bölgeler Üzerine Etkisi", DÜ Sosyal Bilimler Dergisi , 3 (5), s.137-165.
- CEYHAN, M. Said; GÜNEY, Gül, (2011), "Bartın Üniversitesi'nin Bartın İli'nin Ekonomik Gelişimine 20 Yıllık Projeksiyonda Katkılarının Değerlendirilmesi", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 21 (2), s. 183-207.
- CHARLES, David, (2003), "Universities And Territorial Development: Reshaping The Regional Role of UK Universities", Local Economy , 18 (1), s. 7-20.
- ÇETİN, Murat, (2007), "Bölgesel Kalkınma ve Girişimci Üniversiteler", Ege Akademik Bakış , 7 (1), s. 217-238.
- GÖRKEMLİ, Hayriye Nur, (2009), "Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri", SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (22), s. 169-186.
- KARASAR, Niyazi, (2000), Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KAŞLI, Mehmet; SEREL, Alpaslan, (2008), "Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", Yönetim ve Ekonomi , 15 (2), s. 99-113.
- OECD, (1982), The University And The Community, The Problems of Changing Relationship, Paris.
- ÖKMEN, Mustafa, (2001), "Sivas'ta Kentsel Gelişme", C.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi , 2 (1), s. 239-264.

- ÖZYABA, Murat, (1999), Kentsel Gelişmede Üniversitenin Rolü: Uludağ Üniversitesi ve Bursa, 01.10. 2013 tarihinde kentli.org: <http://www.kentli.org/makale/bursa.htm> adresinden alındı.
- PHELPS, Richard P, (1998), "The Effect Of University Host Community Size On State Growth", *Economic of Education Review*, 17 (2), s. 149-158.
- TUĞCU, Can, (2004), "Üniversitelerin Yerel Ekonomik Faaliyet Hacmine Katkıları: Nevşehir Örneği", *Kayseri Ekonomisi Sempozyumu*, Erciyes Üniversitesi, s. 61-80, Kayseri.
- TÜRKİŞ, (2013), Dört Kişilik Ailenin Aylık Gıda Harcaması. 20.08.2013 tarihinde turkis.org: <http://www.turkis.org.tr/dosya/Tr2RMvJ1xgY1.pdf> adresinden alındı.